

Zakaj še ljudje v bolezni pri lažnjivih babah, in goljufnih mazačih pomoči išejo?

(Konec.)

4. Včasih se dogodi, da se bolnik, ki se je takim vračam zaupal, ozdravi. Zdaj je upitje, da Bog pomaga! Pa vrač ni s svojim vraštvam pomagal, ampak terdna natora je boleznin premagala. Poznam sosesko, v kateri ste lani dve kmetici umerle, kterima je tudi neka lažnjiva baba clo na dušo prisegla, da nju bode ozdravila, in ne dolgo, kar se je ravno v tisti soseski še tretja od ravno tiste babe ozdravljavati dala. Ali se ne pravi tó: „Oči imajo, in nočejo viditi.“

5. Mnogi bolniki nimajo poterpežljivosti. Enkrat zdravitelj pride, in bolnik že hoče zdrav biti, kar pa nemore biti, in zato pošlje po mazača, in meni, on mu bode poprej pomagal. — Kdo pa je mnogokrat kriv, da bolniku zdravitelj nemore pomagati? Bolnik sam — kér tega ne stori, kar zdravitelj naroči. — V soseski A. so se neki ženi hudo pljuča vnele. Njeni mož gré po dohtarja, in ob kratkim je boleznin premagana. „Vse bode z božjo pomočjo boljši — rečejo dohtar — pred pol dnevam; samo pazite, in varite se posebno vina.“ Sosed pa bolni skrivé vina prinése. Na večer mož po dohtarja prihití. Za božjo voljo! kaj ste moji ženi dali? zdaj in zdaj bode preč. Dohtar grejo, vse na tanjko izprašajo — zadnjič bolna le pové, da ji je sosed vina prinesla, kteriga je močno želela. Tretji dan so jo že na slamo djali. *)

Dragi Slovenci na kmetih! ako k vam pridejo taki brezvestni vrači, kteri se brez vednosti in brez pravice z ozdravljanjem ljudi pečajo, ne zaupajte jim svojiga življenja. Išite pomoči v bolezni pri učenih, pametnih zdravnikih. — Pravi zdravnik, kteri hoče z božjo pomočjo bolnikom pomagati, mora človeško telo zvunaj in znotraj in vse bolezni na tanjko poznati. Njemu morajo tudi zdravila, in vse reči, iz kterih zdravila obstojé, dobro znane biti. On mora še veliko več vediti, kakor jaz tukaj povedati vém. Zató se pa tudi mnogo lét na to v šolah uči. Učeni zdravnik bode vunder več znal, kakor hlapec, kteri je nekda pri zdravitelju služil; kakor lažnjiva baba, ktera terdi, da je bolezen narejena; kakor kovač, ki le zna konjam pušati; ali kak brezvesten križár (mežnar), ki v cerkvi kadilo in sveče krade, in jih ljudém za vse sorte bolezni prodája. — Sodite, ali ne govorim resnice? — Koliko ljudi bi še bilo lahko veliko lét veselo na svetu živelo, ko bi se ne bili zaupali sleparskim vračam; zató so pa tudi šli pred časam v kertovo deželo!

A. Kreft.

Ipavska tergatva.

Lanjsko léto so bili obstojni deli grojzdja v pravi priméri; grojzdje je bilo zgodej dozorelo, de se je 14. kimovca občinska bendíma odperla. Vina so posebno dobro slovéle, in poprodale so se na debelo od 5 do 10 krajcerjev bokal, pa takó čisto, de 14 dni pred letašnjo bendímo bi ga mende ne bil od Šent-Vida do Gorice ne eniga soda več na prodaj našel.

Letašnjo spomlad je bilo jelo grojzdje čeznavadno zgodej cvesti, pa oistro vreme je bilo nastopilo takó, de se je cvetenje do blizo mesca vleklo. Pritacim evenjenji ni bilo enakoméne zrelosti pričakovati, tudi poletno vreme ni bilo kaj grojzdju tečno; zadnje dni véliciga serpana — ki je bil cel preveč hladán — in perve dni kimovca je močno deževalo, mehko grojzdje je bilo že začelo gnjiti; sémtertje so toče nekoliko pobile; pri tacih prikazkih ni bilo obilno, pa tudi ne dobriga vina pričakovati.

*) Takó Slovenci v Radgonski fari pravijo: »auf die Bahre legen.«

De bi bilo grojzdje práv dozorelo, so 12. dan tega mesca bendímo sklenili in jo za 27. kimovca oznanili; ravno takó tudi v nižjim Ajdovškim kantonu. V teh 14 dneh je bilo pa tako vreme za grojzdje, de ni bilo po boljim prašati; kar je bilo gnjiliga se je čisto posušilo, vse drugo je pa takó dozorelo, de bodo mende Ipavci imeli še bolji vina od lanjskih, in to za tolikanj več, kér grojzdje v poslednjih 14 dneh ni ne moče ne suše terpelo; tudi je bilo saj do danes v práv lepim vremenu potergano.

Danes tretji dan terganja so mali kerčmarji is Notranjskiga, kterim so se bili sodci čisto posušili, že obilno v Ipávo vdarli, de ga précej spod nog jemljejo. Mi želimo in privošimo, de bi vsi vinoredniki okoli in okoli tako zrelo in zdravo grojzdje in pri takim lepim vremenu tergali kot Ipavci.

Šent-Vid nad Ipavo 29. kimovca 1847.

M. Vertovec.

Pohvala in priporočenje *) še eniga umetalniga podóbarja, malarja in zlatárja na Krajskim.

Naše ljube Novice, ktere vse pogovoré, kar je dobriga, lepiga in občokoristniga, večkrat v svojih spiskih sloveče umetnike oznanijo in pohvalijo. Práv je to, kér je to namen Novic. Zakaj bi torej tudi jez na znanje ne dal umetnika, ki je zastrán svojih umetnih izdelkov gotovo vse hvale vredin?

In ta umetnik je Jakob Mikše, posestnik v Cerknici na Notranjskim, podóbar, obraznik in zlatár. Že od mladih nog je on v lepih umetnostih podóbarstva in obrazništva od svojiga očeta, ki je v akademijski šoli za mojstra izučen bil, prvi poduk prejél, in je šel pozneje v risarsko šolo v Ljubljano, ondi od tadanjih slovečih umetnikov, kakor tudi od Lajerja v Krajnji i. t. d. še popolniši v teh potrebnih znanostih izuriti se, in si mnogih podob in zgledov pridobiti. In v resnici! podoborez Mikše že več lét svoje déla z veliko umetnostjo včinja. Nar več njegovih dél se vidi na Notranjskim in Primorskim, pa tudi po več krajih na Krajskim. On ne izdeljuje, samo novih oltarjev, tabernakelnov, prižnic, in več taciga, kar podóbarsko umétnost vtiče, ampak mala tudi oltarne podobe, križev pot in druge reči, pa vse na firnažasto ólje, kar njegovim izdelkam terdnost, pa tudi posebno ličnost daje. Zlasti beli farbi zna on tako stanovitnost dati, de ne otamni in svoje lepôte, pa tudi blišobe ne zgubi, razun tega, kar se podóbe vprašé, (kar se po cerkvah splôh rado zgodi), se zamore podóba z vodó umiti in izbrisati, de spet svojo poprejšnjo lepoto in bliš dobí. Mikše pa ne mála samo s firnažastoólnimi farbami, ampak, kar je morebiti do zdej malokterimu zlatárju znano bilo, on tudi na ólje zlatí in sreberní. To je umetnost visoke vrednosti. Res je, de je mal na lim (laziranje) urníši, in v začetku svit-

*) Práv radi razglasujemo v Novicah pridne in omikane roko-déle, pa pri tacim oznanjenji se moramo večidel zanéstí na besedo priporočnika, de za tó, kar piše in hvali, tudi dober stoji. Vrednik ni vsigavedin; nekteri bravei pa vunder to Božjo lastnost od njega terjajo in hudo zabavljajo, če se le kak nar manjši pregrešek v Novicah pripetí. Takó je nekdo, ni davnej, hudo zabavljaj, de je bil neki podobar v Novicah pohvaljen, ki po mislih tega nasprotnika očitne hvale ne zasluži. Morebiti de je res taká, — ali mi nismo tega krivi, ampak tisti, ki ga je hvalil. Če nam kak pošten človek, od kteriga lahko mislimo, de njegova razsodba kaj veljá, kako reč hvali in pod hvalo svoje imé podpisé, nam nihče za zlo vzeti ne more, de smo tak sstavek v Novicah natisniti dali. Torej naj vsakteri, ki očitno hvali, popred dobro prevdari: ali je pohvaljena reč tudi zares hvale vredna. Pravična hvala je lepo delo, kriva hvala pa je graja za pisavca. Vredništvo.